

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

SFINȚIREA OMULUI*)

Dumineca trecută am început să vorbesc despre a treia cerere din Tatăl nostru: Fie voia Ta. Am arătat că voința lui Dumnezeu stăpânește pretutindeni în lume, și că și omul trebuie să se supună acestei voințe dacă vrea să afle fericirea. Am mai arătat apoi că voința lui Dumnezeu nu este departe de noi, ci se găsește sădită în mintea noastră, în inima și în conștiința noastră și în cele zece porunci.

În cuvântarea a doua aș vrea să vă arăt care este voința lui Dumnezeu, în ce se cuprinde pe scurt această voință. Veți zice desigur, este greu pentru noi oamenii să îndeplinim cele zece porunci... Ni se cere prin aceasta prea mult. Mântuitorul a redus însă aceste zece porunci la una singură atunci când a spus: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta” (Marcu 12,30),—și ai îndeplinit toată legea. Voința lui Dumnezeu exprimată într'un singur cuvânt, o găsim la Apostolul Pavel, în scrisoarea I. către Tesaloniceni (4, 3), cărora le spune: „Voința lui Dumnezeu aceasta este: Sfințirea voastră”. Indată însă ce ne gândim la sfințire un glas potrivit din noi răspunde: bine omule, dar sfințirea nu este pentru tine, ea este pentru preoți și pentru călugări, nu pentru un biet muritor ca tine, în vecinică luptă cu valul vieții. — Iar vreo femeie, mamă de copii, va răspunde, cum se poate cere dela mine sfințenie, eu care grijesc patru copii, pe care trebuie să-i spăl, să-i îmbrac, să-i hrănesc... Eu trebuie să lupt pentru ei, să mă sbrucium și să muncesc pentru ei, așa că nu mi se poate cere sfințenie.

Iată, acelaș glas satanic, care a zis părinților noștri, în răi, îndemnându-i să mănânce din pomul cunoștinței: mâncați din pomul acesta și veți fi Dumnezei... acelaș glas ne zice acum: în zadar încerci omule să apuci drumul sfințeniei, căci în fața ta se ridică un munte pe

care nu-l vei putea urca niciodată. Nu e pentru tine acest drum, e pentru preoți, pentru călugări, pentru sfinți... Și totuși cuvintele lui Dumnezeu sunt pentru toți. El se adresează la fel preoților și călugărilor, femeilor și bărbaților, la fel bătrânilor și tinerilor; poruncile lui Dumnezeu sunt și pentru împărați și pentru ostași, și pentru bogați și pentru săraci. Sfințenia este cu puțință pentru toți. Sfinții au fost și ei oameni ca și noi, au avut și ei dureri și suferințe ca și noi. De aceea nu trebuie să ne lăsăm amăgiți de Satana și să nu ascultăm glasul lui, pentru că fiecare dintre noi poate să fie sfânt. A fi sfânt însemnează a trăi pe pământ cu fața spre cer, pentru a-ți desăvârși viața și sufletul. Voința lui Dumnezeu cuprinsă într'un singur cuvânt, este: sfințirea noastră. Dar ce este Sfințirea? Dumnezeu a zis: „Fiți sfinți, pentru că sfânt sunt Eu...” Iar Mântuitorul a spus: „Fiți desăvârșiți, pentru că și Tatăl vostru din ceruri, desăvârșit este”. Iată cea mai sublimă țință, cea mai minunată cale, pe care poate urca și regele și cerșetorul.

Sfânta Scriptură spune că Dumnezeu a creat pe om după chipul și asemănarea Sa. Chipul acesta însă este în fașe și trebuie desăvârșit ca să semene cu Dumnezeu. Sfinții sunt desăvârșiți, ei s'au făcut asemenea lui Dumnezeu, iar noi, fiecare în parte, avem datoria ca în viață să facem acest drum spre desăvârșire. Tot Sfânta Scriptură ne învață că sunt două feluri de oameni: om trupesc și om sufletesc. Noi, fiecare ne sfințim prin omul sufletesc, nu cel trupesc. Dar în ce constă sfințirea unui om sufletesc?... Sfinții au avut ochi cerești nu ochi de carne, ochi trupești cum avem noi. Ei au avut ochi care văd ținta supremă, drumul ce duce la fericire și la viața eternă. Acela care are astfel de ochi știe să deosebească cele trecătoare de cele netrecătoare. Apostolul Pavel spune că cel ce are ochi cerești, nu se leagă de

*) Rezumat din predica II, rostită de P. S. Episcop Andrei, în Catedrala din Arad, în Dumineca II din pestul Paștilor (12 Martie) a. c.

cele ce se văd, pentru că cele ce se văd sunt trecătoare, pe când cele ce nu se văd sunt veșnice.

Când s'a botezat fiecare om, Iisus Hristos a pus un semn în sufletul lui, semnul sfințeniei. Vai și amar însă de cel care rămâne numai cu acest semn și nu caută să se desăvârșească. Când fariseii au voit să-l prindă pe Iisus în cuvânt și i-au adus banul de dajdie, întrebându-l dacă se cade a da dajdie Cezarului sau nu, Mântuitorul i-a întrebat: Al cui este chipul și scriptura de pe el (ban)? Când ei au spus: ale Cezarului, atunci Iisus le-a răspuns: Dați cele ce sunt ale Cezarului, Cezarului, iar cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu. Sufletul omenească are întipărit în el chipul lui Dumnezeu și de aceea trebuie dat lui Dumnezeu.

Episcopul Ignatie din Antiohia când a fost dus la Roma să fie aruncat înaintea fiarelor sălbatice, a scris Corintenilor: „Sunt grăuntele de grâu al lui Hristos și merg ca să fiu măcinat“. Ați văzut desigur fiecare cum se coace bobul de grâu. Când începe a se coace, frunzele încep să se ofilească, pentru că lucrul principal nu mai este atunci frunza, ci bobul. Bobul ce se coace în noi este sufletul. Obrajii noștri se vestejesc, bujorii tinereții se ofilesc cu timpul care trece, însă înăuntrul nostru, bobul — sufletul — se coace. Apostolul Pavel zice să nu ne descurajăm că omul din afară (trupul) se prăpădește, pentru că omul din lăuntru (sufletul) zi de zi se înnoește. Ar putea cineva să spună, dar este cu puțință ca omul să se asemene cu Dumnezeu. Este. Și dacă nu toți dintre noi devenim sfinți, avem totuși cu toții datoria să mergem pe această cale a sfințeniei. Dacă facem noi un pas spre Dumnezeu, un alt pas face Dumnezeu spre noi, iar la mijlocul drumului ne întâlnim. Noi nu știm însă cum se petrece acest lucru. Unui gânditor creștin i-a pus cineva odată întrebarea, de ce frate cu frate nu moare odată, de ce om cu om nu moare odată, deși au avut parte de aceeași viață și același bucurium. Iar el a răspuns: Dumnezeu l-a chemat pentru că și-a plinit măsura... Tu ai rămas pentru că să-ți umpli măsura.

Câte alergări nu face omul pentru trup; îl îmbracă, îl hrănește, îl îngrijește, îl spală, îl distrează... nu cruță bani, nu cruță timp, nu cruță de multe ori nici onoarea. Și toate acestea le face pentru un înveliș netrebnic. Dar oare pentru stăpânul din lăuntru acestui locaș nu trebuie să sacrificăm nimic?... Cine se îngrijește de acest stăpân? Iată de ce prima datorie a noastră, dacă vrem să urcăm pe drumul sfințeniei, este să ne prețuim sufletul și să ne îngrijim de el.

Omul păcătos și egoist zice: eu însumi sunt totul. Cel care a apucat să meargă pe calea sfințeniei spune: sufletul meu și Dumnezeu sunt totul. Cel ce merge și mai departe pe această cale va zice: Dumnezeu și sufletul meu... Iar atunci când va ajunge pe culmea desăvârșirii, va spune: Dumnezeu, el singur este totul și peste tot. El este în sufletul meu și numai prin el se poate câștiga desăvârșirea și bucuria vieții.

Când stăm la poala unui munte, ni se pare că orizontul este destul de larg, că vedem tot ceea ce trebuie. Când urci însă mai sus, din ce în ce, orizontul se deschide tot mai larg. Așa e și cu Dumnezeu, cu cât te desăvârșești mai mult, cu atâta îl cuprinzi mai mult. Sunt însă atâția creștini care au primit la botez, pe Hristos în sufletul lor, dar care au rămas frânți în drumul spre sfințenie. Nu știu dacă ați văzut vreodată o ruină de biserică... Este cel mai grozav lucru să ai în față o astfel de privești. S'a sfințit temelie și a rămas ruină peste ea și au venit toate paserile cerului și s'au cuibărit între ruine. Sau ați văzut oameni care în urma unei boale din copilărie, n'au mai crescut, ci au rămas pitici. Așa sunt și acei ce nu se sfințesc, pitici sufletește, ruine rămase peste temelie sfințită.

Trăește în India un înțelept increștinat, care scrie într-o carte a sa, că într-o zi pe când stătea pe malul unui pârâu, gândindu-se la Hristos, s'a aplecat în apă și a scos o pietricică. Ea era umedă din afară, dar spărgându-o, înăuntru era uscată. Și atunci a zis: Așa sunt și europenii. veacuri întregi au fost scâlțați de binefacerile creștinismului, dar ei au rămas numai pe dinafară creștini, nu și în inima lor.

Dacă Iisus Hristos ar veni aici pe pământ înaintea de judecata de apoi și dacă s'ar putea întâmpla la icoana noastră sufletească să poată fi caracterizată prin idolul căruia ne închinăm, ce privești grozavă ar fi. Ar veni minciuna, desfrânarea, trufia, lașitatea și toți idoli lumii acesteia și ar zice: omul acesta spune că este al tău, Iisuse Hristoase, dar el mi s'a dat mie cu desăvârșire.

Iată deci că spre deosebire de calea sfințeniei, pe care ne cheamă Hristos, este cea laltă cale a smintelii, a creștinilor numai cu numele, nu și cu inima. Cineva și-a pus odată întrebarea, care este adevărata pricină a suferinții omenești: boala trupească, sărăcia ori lipsa de bani sau atâtea greutăți ale vieții? și n'a putut găsi un răspuns potrivit. Răspunsul ni l-a dat însă războiul, atât războiul mondial, cât și aceia care se desfășoară sub ochii noștri. Doctorii ne spun că în timpul războiului mondial au dispărut ca deodată bolnavii de nervi,

Atunci și-au pus întrebarea, care este explicația acestui fenomen. Explicația este, că atunci când în viața noastră obține o durere mai mare, toate micile dureri amuțesc. Tot așa este și cu acei care se plâng în fiecare zi, cu aceia cari n'au o țintă, o cale care să-i ducă spre fericire și un lucefăr care să le lumineze această cale. Acela care știe că ținta lui supremă este sfințenia, toate micile dureri dispar în fața acestei ținte sublime.

S'ar mai putea părea că datoria de a ne sfinți este prea grea pentru scurta noastră viață pământească. Înțelepciunea și bunătatea lui Dumnezeu ne-a învățat în „Tatăl nostru” că atunci când cerem pâinea noastră cea de toate zilele, să o cerem numai pentru ziua de „astăzi”. Astăzi, și nu mâine... ce însemnează aceasta?... Pentru copiii mici, medicamentele nu se dau în aceeași cantitate, ca și pentru oamenii mari, ci ei au o altă măsură, potrivită vârstei și puterii lor. De aceea și Dumnezeu a spus „astăzi”, adică ceas cu ceas, zi de zi, potrivit puterilor noastre slabe. Iată, o zi cuprinde 24 de ceasuri, 24 de trepte spre desăvârșire. Deci această desăvârșire nu se cere dela noi deodată, ci clipă de clipă, zi de zi, an de an, drumul se deschide tot mai înalt și tot mai plin de lumină. Dacă ai pierdut ceasul de ieri, folosește-te de ceasul de acum ca să te desăvârșești; dacă ai pierdut calea sfințeniei în ziua de ieri, folosește-te de cea care vine ca să urci mai departe spre cer. La Sfânta Liturghie se rostește o ectenie care cuprinde foarte multă înțelepciune și în care se spune: „Cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință a o petrece”... Iată aci un răspuns la întrebarea care este voința lui Dumnezeu, pentru noi oamenii. Și am văzut că această voință este sfințirea noastră, desăvârșirea noastră. Nu este nici o contradicție între cele ce ne spune Sfânta Scriptură și cele ce sunt în inima noastră. Dacă întrebăm sufletu în clipele grele ale vieții, ce vrea dela noi, el va răspunde: Du-mă înapoi la casa părintească. Iar atunci, tu omule păcătos, în vecinică goană după desăvârșire răspunde: Doamne, fie voia Ta.

Biserica și asistența socială

Condițiile de viață, împrejurările și aptitudinile personale fiind variate dela individ la individ, este natural ca oamenii să se deosebească între oaltă prin multiple puncte de vedere. În consecință oricât de justă ne-ar părea în aparență intenția vreunui conducător sau regim carecace, de a névela poziția socială a tuturor cetățenilor, rețozând înegalitățile dintre ei, creând posibilități similare de existență și subordonându-i pe toți aceluiași tratament tip, nu ar fi în ul-

timă analiză această străduință decât o încercare puerilă, absurdă și utopică. Omul nefiind un obiect, ci o ființă superioară înzestrată de Dumnezeu cu intelect și liberă voință, în mod normal nu poate fi încătușat în tipare uniforme de viațuire, lipsit de libertatea acțiunii în gândire și în fapte. Din cauza aceasta, deosebirile cele mai evidente au existat și vor continua să existe întotdeauna între oameni. Unii, fie în urma sânguiniei lor proprii, fie însușirilor înăscute ori soartei norocoase, se bucură de toate avantajele unei vieți ușurate și comode. Alții, în schimb, fie din vina lor, fie din motive independente de puterile lor, sunt hărăziți să îndure privațiunile, să întâmpine dificultăți, să trăiască în mizerii, privind adeseori viața ca pe o cumplită povară, uitându-se cu jind la bunurile altora, ori cântind împotriva fericirii lor.

Linștea, ordinea și propășirea unui stat atârnă într-o bună măsură de felul cum înțelegăm să echilibrăm aceste contraste, turnând cu sinceritate și cu dragoste de traie, balsem de bunătațe, și de mila, peste sufletele obidite.

Niciun așezământ de binefacere însă nu propagă cu ațăta căldură și elan, principiul sprijinirii celor oropsiți, ca Biserica lui Iristos Domnul. Religia creștina chiar prin esența ei reprezintă cea mai sublimă tendință de caritate.

Inclinat spre durerile mulțimei ca nimeni altul pe pământ, Domnul Iisus este un izvor, nesecat de binefaceri, dintre cele mai mișcătoare și variate. Înțelegător desăvârșit al suferințelor omenești. El nu a refuzat pe nimeni din cei ce și-au îndreptau privirile rugătoare spre El. Cu o bunătațe fără seamăn, și-a imprăștiat din plin și prețutendeni razele îndurării Sale, indemnând și pe alții să procedeze la fel, spre dobândirea vieții de veci.

Credincioasă acestui ideal divin, trasat cu abnegația și cu o impecabilă generozitate dusă până la supremul sacrificiu, Biserica încă din primele ei începuturi s'a caracterizat printr'un specific *spirit de umaritate*. Astfel, creștini dotați cu o bună stare materială, renunțau de bună voie, total sau în parte, la prisosul bogăției lor, punându-l la dispoziția Bisericii, spre alinarea suferinței celor lipsiți și copleșiți de amaruri. Agapele frățești din acele timpuri au servit posterității, peste veacuri, ca un măi-întrecut exemplu de valoare morală, umană și socială.

Azi, — când o năpraznică furtună s'a deslănțuit cu ferocitate asupra omenirii, din fericire încă în afara granițelor noastre, călcând legile de onoara ale războiului, surpând din temelii monumente milenare, prefăcând în grămezi de mo'ozuri palate medievale ori blocuri ale civilizației moderne, ucigând fără de milă sute și mii de vieți nevinovate, lăsând fără adăpost nenumărate familii, — și lacrimile se varsă mai din belșug ca altădată, zdrumcînând uneori din temelii credința, autoritatea și răbdarea creștinească.

Tocmai pentru aceste considerente și pentru a consolida puterea de rezistență a statului printr'un spirit de ordine și de disciplină în viața din spațiile frontului de luptă, se cere mai imperios ca'n alte timpuri, organizarea pe o scară mai largă a unei simple și chibzuite acțiuni de asistență socială.

Un atare rol s'a încredințat la noi în țară Consiliului de Patronaj. Prin străduința unui buchet de inimi caritabile, având în frunte pe neobosită consoartă a celui ce veghează cu atâta înțelepciune la conducerea statului nostru, Consiliul de Patronaj a îmbrățișat cu zel probleme ca de exemplu: ocrotirea familiei, asistența mamei și a copilului, asistența țăneretului creștin, asistența bătrânilor, refugiaților, etc.

Această inițiativă generoasă nu putea trece desigur cu nepăsare pe lângă Biserica, care propagă mila cea mai desăvârșită și pură, față de tot ceace alcătuiește gama durerii omenești. Așa se explică de ce în ultimul timp, forurile superioare competente fiind spre o acțiune de colaborare mai intimă cu Biserica.

Tenădinta aceasta e și binevenită, dar e și firească. Căci cine altul, decât nu preotul are chemarea sacră de a revărsa val de mângăiere peste sufletul zbuciumat al celui lovit cumplit de o neașteptată nenorocire? Cine altul decât nu slujitorul credincios al altarului, are melurea divină de a picura stropi de credință și nădejde, în inima celui ce se clatină din temelii, în urma vreunei împrejurări nefortuite? Cine altul decât nu chiar pășorul cel bun, care-și cunoaște turma, știe mai bine unde e nevoie de intervenția unei mâini proteguitoare pentru poluarea plânsului și ștergerea lacrimilor?

Puțin supravegherea atentă, permanentă și afectuoasă față de păstorii nevoiași, îndurerati sau suferinzi, preotul va dobândi — prin el și Biserica — autoritate, încredere deplină și o stimă deosebită. Iar când prin mijloace materiale puse la îndemână va putea realiza și practica exteriorizarea sentimentelor sale altruiste, aplicând cu prudentă o terapeutica lipsei și sărăciei, va ajunge să fie privit înaintea comunității lui ca un bun și adevărat părinte sufletesc.

De pe urma acestui raport armonios dintre enoriași și duhovnicul lor, bazat pe condescendență și cordialitate, va avea de câștigat nu numai Biserica, care va fi privită ca o corabie mântuitoare ce duce la liman sufletele amenințate de valurile vijelioase ale vieții, dar vor profita și statul. Se vor limpezi ochii împăienjeniti de lacrimi; se vor liniși furtunile din inimi și se vor împuțina nemulțumirile acute, germeii revoltei care duc inevitabil la cataclisme. Se va contribui astfel, măcar în parte, la întinarea unui calm sănătos, la clădirea unui zid de rezistență launtrică, de care țara are atâta trebuință în marele ei efort de războiu prin care trece.

Iată pentru ce nu putem decât să ne bucurăm și să salutăm călduros strădania celor ce au chemarea să găsească posibilități de conlucrare, cât mai sincere și intime, între Biserica și Consiliul de Patronaj.

A. Hurban

Despre ce să predicăm ?

În *Dumineca IV. din Postul mare* (26 Martie 1944) vom vorbi despre: DUMINECĂ.

Din istoria bisericii creștine cuprinsă în cărțile Noului Testament, ca și din cele rămase dela sfinții părinți, cunoaștem în chip neîndoios că sf. Cuminecătura, rânduită de Mântuitorul nostru Iisus Hristos,

a format întotdeauna punctul de căpetenie al închinării noastre la Dumnezeu. Pentru săvârșirea cu pietate a acestei jertfe nesângeroase, întru pomenirea jertfei de pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu, cei din țări creștini aveau dela început ca și noi cei de astăzi, o zi anumită, care pentru caracterul ei deosebit primi în curând numele de *Duminecă* sau *Ziua Domnului*. Faptele Apostolilor, cari ne înfățișează acest adevăr, ne istorisesc în această privință că la Troia, sf. Cuminecătura s'a săvârșit în prezența sf. Apostol Pavel „în ziua întâia a săptămânii“, deși Apostolul neamurilor a rămas în această cetate timp de șapte zile (Fapte 20, 6—11). Iar în epistola I către Corinteni, acelaș Apostol îndeamnă pe creștinii din Corint ca „în ziua întâia a săptămânii, fiecare să-și pună deoparte, strângând ce se va îndura“, pentru ca să ajute din aceste daruri pe cei lipsiți din Ierusalim (I Cor. 16, 2—3). Aceste întâmplări biblice ne învederează adevărul că în primele decenii de viață creștină, „ziua întâia a săptămânii“, adică *Dumineca*, era ziua rânduită pentru săvârșirea sf. jertfe poruncită de Mântuitorul Hristos și că tot în aceeaș zi creștinii se străduiau mai mult întru împlinirea dragostei frățești față de cei lipsiți.

E adevărat însă că în Biserica din Ierusalim, sub înrăurirea slujbelor zilnice dela templul iudaic, și sf. jertfă se săvârșia la început aci în fiecare zi. Această excepție a încetat însă deodată cu începerea prigoanelor iudaice împotriva creștinilor, prigoane cari au adus după sine și ruperea definitivă a legăturilor dintre templul Iudeilor și noul cult creștin, care se afirma tot mai mult în caracterul său deosebit față de cel dintăiu. În chipul acesta și în Biserica din Ierusalim, ca și în celelalte Biserici creștine, *Dumineca* a rămas singura zi liturgică, când se săvârșia cu deosebită pietate slujba cea nouă a sf. Cuminecături și cu vremea întregul nostru cult creștin public.

Acest adevăr ni-l întăresc de fapt și toate mărturiile pe cari tradiția sfântă ni le-a păstrat cu scumpătate de-a-lungul veacurilor, despre viața celor din țări creștini. În „Invățătura celor doisprezece Apostoli“, care datează de pe la sfârșitul veacului întâiu, ni se spune, de pildă: „În *Dumineca Domnului adunați-vă, frângeți pâinea și săvârșiți sfânta euharistie, după ce mai întâiu v-ați mărturisit greșelile ca să fie curată jertfa voastră*“.) Iar în epistola sf. Barnaba se spune tot atât de răspicat: „Noi (creștinii) serbăm ziua a opta ca sărbătoare de bucurie, în care și Iisus a înviat din morți și după ce s'a arătat, s'a înălțat la ceruri“.) Sf. Iustin Martirul, întărind puțin mai târziu acelaș adevăr, adaugă apoi, că „în ziua numită a soarelui, toți, din orașe și sate, se adună într'unul și acelaș loc, se citesc memoriile Apostolilor

¹⁾ Cap. XIV. Cit. după Pr. I. Mihălcescu, Ec. M. Pâslaru și Ec. G. Nițu: op. cit. p. 91.

²⁾ Cap. XV. Cit. după aceeaș p. 74.

sau scrierile profetilor, atât cât ajunge timpul") și se săvârșește sf. Cuminecătura din care se împărtășesc cu toții.

Toate aceste mărturii, ca și altele asemenea lor, fac dovada nesdruncinată că încă dela începutul slujirii cultului creștin, *Dumineca*, a fost ziua hotărâtă pentru săvârșirea cu deosebită solemnitate a sf. jertfe întru pomenirea jertfei mântuitoare plinită de Fiul lui Dumnezeu pe crucea Golgotei.

N'au lipsit însă și nu lipsesc nici astăzi anumite rătăcirii, cari printr'o greșită înțelegere a unor locuri din sf. Scriptură, afirmă că adevărata noastră zi de cult ar trebui să fie Sâmbăta, deoarece în aceasta zi, Dumnezeu, după ce a creat lumea, „s'a odihnit... a binecuvântat-o... și a sfințit-o“ (Fac. 2, 2-3), iar prin descoperirea făcută lui Moise a statornicit și cinstirea ei deosebită din partea fiilor lui Israil (Ieșire 20, 8—11). Nu negăm că începând dela Moise ziua de odihnă a poporului Israiltean a fost Sâmbăta, deoarece această zi le amintea de ieșirea lor din robia egipteană (Deuteronom 5, 15). Dar pe temeiul sf. Scripturi și a sf. Tradițiuni, nimeni nu poate dovedi că până la Moise, Sâmbăta va fi fost ziua a șaptea prăznuită de patriarhii Vechiului Testament, după cum de altfel nimeni nu poate face nici dovada că aceasta zi va fi fost și ziua de cult a celor dintâi creștini. Dimpotrivă scrierile Noului Testament, amintindu-ne că „legea ne-a fost călăuză spre Hristos“ (Gal. 3, 24), și că El „ne-a răscumpărat de sub blestemul legii“ (Gal. 3, 13), ne spune categoric că: „Sâmbăta a fost făcută pentru om, iar nu omul pentru Sâmbăta, așa că Fiul Omului este Domn și al Sâmbetei“ (Mc. 2, 27—28). Iar sf. Apostol Pavel, voind să feriască pe creștinii din Colosse de ademenirile amăgitorilor, le scrie între altele: „Nimeni să nu vă judece pentru mâncare sau băutură, sau cu privire la sărbătoare sau la lună nouă sau la Sâmbete, care s'nt umbră a celor viitoare“ (Colos. 2, 16—17). Pentru noi creștinii prin umbră, Sâmbăta a fost doar, o „umbră a celor viitoare“, după cum se exprimă sf. Apostol Pavel, și deodată cu desființarea anumitor prescripțiuni ale legii mozaice și ea a fost înlocuită în „legea darului“ cu *Dumineca* noastră creștină, care va rămâne până la sfârșitul veacurilor adevărata zi de odihnă și de preamărire a Stăpânului nostru ceresc.

Inlocuirea aceasta s'a făcut deoarece în aceasta zi au avut loc câteva din cele mai de seamă întâmplări din marea lucrare a mântuirii noastre din osânda celui rău. Intr'o zi de Duminecă a înviat din morți însuș Mântuitorul nostru Iisus Hristos (Mt. 28, 1; Mc. 16, 2, 9; Lc. 24, 1; In. 20, 1), în zi de Duminecă s'a arătat apoi sf. Săi Apostoli și le-a dat puterea și porunca de a binevesti Evanghelia Lui și

de a săvârși sf. Taine (In. 20, 21—23) și tot într'o zi de Duminecă le-a trimis pe Duhul Sfânt, pentruca sub dogoarea Lui să-și întăriască sufletele în vederea împlinirii noii chemări, de a împărtăși lumii roadele bogate ale mântuirii săvârșite de El însuș. Sf. Ambrozie, înfățișându-ne acest adevăr, spune între altele: „Ziua Domnului ne este nouă venerabilă și solemnă, pentrucă în ziua aceasta Mântuitorul, asemenea soarelui celui ce răsare, după ce a împrăștiat întunerecul iadului, a strălucit în lumina învierii; pentru aceea ziua aceasta se și numește de fii lumii, ziua soarelui, căci o luminează Hristos, soarele dreptății“.

Prăznuirea acestei zile sfinte se făcea în timpurile vechi, ca și astăzi, mai ales prin participarea tuturor creștinilor la serviciul divin ce se făcea în locașurile de cult. Atât de zeloși erau cei dintâi creștini în privința acestei participări la cultul divin, încât nici cele mai aspre prigoane din partea împăraților păgâni, n'au fost în stare să-i opriască dela aceste întruniri duminicale, în cadrul cărora săvârșirea sf. Cuminecături era punctul lor culminant. Chiar și monahii, cari nu aveau în acele timpuri biserici anumite, părăsiau singurătatea pustiului în această zi și luau parte, împreună cu ceilalți creștini, la săvârșirea cu solemnitate deosebită a sf. Liturghii. Iar celor cari nu puteau participa la o atare slujire, fie din cauză de boală, fie că zăceau prin închisori, li se trimitea sf. Cuminecătura prin diaconi, pentruca în chipul acesta să se poată împărtăși și ei din darurile mântuitoare ale jertfei plinită pe Altar.

Chiar și felul de rugăciune al celor dintâi creștini se deosebea în această zi, de acela din celelalte zile ale săptămânii. În semn de bucurie pentru marea înviere a Mântuitorului, creștinii se rugau Dumineca stând, iar postul era oprit cu desăvârșire în această zi. Bucuria acestei zile, creștinii cei vechi o mai arătau apoi și prin serbarea agapelor și prin împărțirea de milostenii celor lipsiți. Sf. Iustin Martirul vorbind despre o atare împlire a dragostei față de aproapele, în zilele de Duminecă, spune că, după împărțirea cu sf. Trup și Sânge „cei ce au belșug și vor să dea, dau de bună voie, fiecare ce vrea, și ce s'a strâns se predă proestosului (episcopului) și el vine în ajutorul celor orfani, al văduvelor, al celor în lipsă din cauză de boală sau dintr'o altă pricină, celor din legături, călătorilor, celor streini, într'un cuvânt el poartă grije de toți cari sunt întru nevoi.“)

Alături de această grije față de cei sărmani, cei dintâi creștini se feriau Dumineca de orice petrecere cu caracter prea lumesc, precum și de orice faptă ce ar împieta cu ceva măcar sfințenia desăvârșită a acestei zile închinată preamăririi lui Dumnezeu. Împărații creștini au oprit în această zi chiar și ținerea judecăților, iar lucrul meseriașilor ca și cel al artiștilor era interzis. Toți se străduiau să petrea-

¹⁾ *Apologia* I. cap. LXVII. Cit. după Pr. P. Vintilescu: *Istoria liturghiei*. Curs. Buc. 1940, p. 119.

¹⁾ *Ibid.* cap. LXVII. Cit. după același p. 119—120.

că cât mai mult răstimpul acestei sfinte zile, în cuget curat și în gând de rugăciune către Mântuitorul Hristos și în acelaș timp se siliu să facă cât mai multe fapte bune, cari să le asigure dobândirea fericirii depline în viața de dincolo.

Dacă acesta a fost chipul prăznuirii adevărate a acestei zile a Domnului, urmează de aci că și noi cei de astăzi trebuie să o cinștim în acelaș chip ca și cei dintâi creștini. Celce nu-și înalță în această zi cugetul său spre cele cerești, cel ce nu-și oprește în această zi pasul său dela cele rele și mai ales cel ce nu se străduiește să-și plece în această sfântă zi genunchii săi în fața altarului pe care se jertfește mereu jertfa împăcării și a unirii lui cu Dumnezeu, acela face dovada că pentru el, Ziua Domnului este doar o zi după trup, iar sufletul și-l ține departe de cea mai întăritoare hrană ce o poate primi prin participarea la cultul nostru divin. Să urmăim deci mereu chemării Bisericii ca și poruncii ei mântuitoare, de „a asculta dumnezeieștile slujbe în toată Dumineca și sărbătoarea“, pentru că numai prin împlinirea ei ne putem împărtași în adevăr, din darurile mântuitoare aduse lumii prin moartea și învierea Fiului lui Dumnezeu.

Cărți și Reviste

Preot Petru Bogdan: VIATA IN HRISTOS, predici morale pentru toate Duminicile și sărbătorile anului. Arad 1943, p. XVI+475, prețul 400 lei.

Învățăm în școală și ne dăm seama prin observare că amvonul constituie un instrument indispensabil și de o importanță necomtestată pentru evanghelizarea credincioșilor. Preoțimei de totdeauna și mai ales celei de astăzi, — care asistă la ciocnirea a două concepții de viață: concepția condusă de spirijul destructiv al satanei și concepția creștină dăătoare de unitate și armonie sufletească. — i-se împune cu necesitate, ca un imperativ categoric, sacta datorie de a întrebuița cât mai intensiv acest mijloc în opera de renaștere spirituală; de a face oameni „noui“ din cei „vechi“. Căci preoțimea este „forța dinamică a cerului, care convertește pământul să devie împărăția lui Dumnezeu“.

Trebuie să se știe odată pentru totdeauna că, numai întronând pe Hristos în centrul vieții colective și individuale, vom putea beneficia cu siguranță de un echilibru social și numai așa vom putea avea adevărata pace după care însetăm atât de mult. Pentru a putea întrona pe Hristos în viața noastră, amvonul trebuie să strălucească în toată splendoarea lui.

Astfel, pentru a deveni mai facilă îndeplinirea misiunii predicatōriale a preoțimei, cu un scop bine determinat și dintr'un cuget curat, C. Sa Părintele Petru Bogdan pune la dispoziția preoțimei o carte cu 85 predici, cuprinzând material de conținut moral.

La alcătuirea celor 85 predici, C. Sa a ținut socoteală de împărțirea moralicii: generală și specială, căuând să desvolte subiecte cu referire atât la o parte, cât și la cealaltă, a moralei.

Astfel, referindu-se la partea generală a moralei, tratează despre „condițiile realizate de Dumnezeu pentru o trăire creștinească“, condiții pe care le-a arătat în unele ca aceste subiecte: Legea morală, Conștiința, Remușcarea, Libertatea morală, Providența, Mântuitorul Hristos, ș. a.

Tot cu referire la partea generală a moralei, C. Sa vorbește despre „activitatea omului în raport cu amintitele condițiuni realizate de Dumnezeu“, parte rezolvată prin predici cu acestea: Forța binei, sau despre responsabilitatea morală, Valoarea omului, Puterea femeii, Chemarea, Urmarea lui Hristos ș. a.

Apoi, ținând seamă de partea specială a moralei, C. Sa înfățișează predici referitoare la cele trei datorii ale omului: față de Dumnezeu, de aproapele și de noi înșine.

În ce privește raportul nostru față de Dumnezeu, tratează despre virtuțile teologice: Credința, Speranța și Iubirea creștină, desvolând în cadrul acestor virtuți și alte predici ca: Puterea credinței, Credința adevărată, Preamărirea lui Dumnezeu, Postul, Rugăciunea, ș. a.

Cu privire la raportul nostru față de semenii noștri, C. Sa vorbește despre virtuțile morale, anticipat de subiecte ca acestea: Aproapele meu, Slăbănogi și mijlocitori, ș. a.

În sfârșit, cu privire la datorii față de noi înșine, Părintele Bogdan desvolte subiecte cu titluri ca acestea: Parie, cea mai bună a vieții, Mamona, Suferința, N'a murit ci doarme, ș. a.

Din întregul volum al celor 85 predici a Părintelui B. pe care am avut fericitul prilej a le audia, expuse fiind depe amvonul Catedralei din Arad, transpiră suflul înduhovnicirii spirituale, de care este animat distinsul, blândul și conștiinciosul autor.

În toate aceste predici abundă mulțimea exemplificărilor din viața cotidiană, împlinite și întărite cu citate scripturistice neotestamentare și întărite Vechiul Testament, precum și cu confirmări patristice, ceea ce scoate în evidență munca și zelul depus la alcătuirea lor.

Metodic construite și expuse într'un stil ușor, cele 85 predici ale părintelui Bogdan sunt accesibile tuturor păturilor sociale.

De aceea, acest nou tezaur și îndrumător în activitatea predicatōrială este de recomandat să nu lipsească din nicio bibliotecă parohială și chiar din nicio casă creștinească.

Avram Petric
student teolog

PĂSTORUL ORTODOX, Nr. 1—2, Ianuarie-Februarie 1944, Abonamentul pentru preoți 400 lei anual, Pitești. — Revista societății clerului „Frăția“ din Eparhia Argeșului, „Păstorul Ortodox“ a intrat în anul XXV de apariție deodată cu începutul anului 1944. Evenimentul acesta se cuvine însemnat ca un meriit deosebit al regretatului preot iconom Marin D. Preotescu fostul lui redactor, cât și al clerului argeșan, care editează cea mai veche revistă din țară, din inițiativa particulară a clerului.

Cu anul acesta revista apare într'o formă mărită și îmbunătățită, atât la numărul paginilor, cât și la tiparul și formațuul ei, sub îngrijirea unui co-

mișcări de redacție și administrație, condus de preotul *Marin Diaconescu*, cel mai iscusit publicist din sânul clerului argeșean.

Revista cuprinde articole de teologie practică, de cultură creștină și viață bisericească, urmate de diverse cronici externe și interne, bibliografie și alte informațiuni din țară și străinătate.

Reproducem din acest număr, pentru cetitorii noștri, edificatorul articol despre *Bolșevism și sentimentul religios*, semnat de *Pr. C. Dejan*:

În fața primejdiei venită din afară, bolșevismul a fost nevoit să alunge din nou la sentimentul religios, ca la izvorul cel mai adânc al energiei naționale și să-și schimbe dintr-o dată atitudinea lui anti-religioasă, silindu-se a da toate aparențele că, în Rusia sovietică, viața religioasă este liberă și se manifestă și dezvoltă nestăvârțită. Reînființarea sinodului și patriarhatului rusesc aveau menirea să marcheze această schimbare.

Aceste două însemnate acte din viața noii biserici rusești nu au surprins însă pe observatorii atenți și bine informați ai stărilor din Rusia.

În afară de izbucnirea războiului ruso-german, care desigur constituie principalul factor determinant, o serie întregă de fapte făceau să se prevadă, încă mai demult, falimentul politicii antireligioase a bolșevismului și chiar o răsturnare totală a concepțiilor oficiale sovietice asupra religiei, oricât de nesincere vor fi ele.

Săptămânalul francez „Gringoire”, în numărul său din 19 Decembrie 1943, ne relevă câteva din aspectele necunoscute ale vieții religioase din Rusia, cari prevesteau acestea.

În August 1941, o lună după începerea războiului ruso-german, mișcarea numită „celor fără Dumnezeu” a fost dizolvată, iar muzeele anti-religioase au fost transformate în „muzee de istorie a religiei”. Un periodic sovietic, antireligios, desvăluia că aceste muzee fuseseră suprimate fiindcă nu produceau venituri. De altfel, de câțiva timp se observa că rezultatul acestor muzee nu era cel așteptat și că mulți vizitatori se duceau acolo pentru a se ruga în fața icoanelor. Erau, la acea dată, în Rusia, douăzeci și unu muzee de acest fel, iar mișcarea „celor fără Dumnezeu” număra numai în Ucraina cinci milioane de aderenți.

Seful mișcării antireligioase, Iaroslawschi, arăta într-o dare de seamă, dată publicității, că între anii 1932—1940 officinile ateiste revărsaseră asupra sovietelor zece milioane de exemplare din cărțile de propagandă ateiste!

Cu toată această acțiune inversunată, revista rusească „Rovna” era silită să recunoască, în 1940, că aspirațiile religioase nu s'au potolit, ba dimpotrivă, s'au produs un fenomen cu totul contrariu: în cursul ultimilor ani, s'a putut observa o creștere a credinței. Violenta produce rezultate opuse celor căutate și religia nu poate fi exterminată prin decret. Pietatea crește chiar în rândurile comuniste!

Că aceste afirmațiuni nu erau gratuite, o probează cu toată evidența și aceea că în 1938, cu prilejul expirației partidului, au fost eliminați din organizațiile lui 6676 membri comunisti sub învinuirea de a fi fost „contaminați de prejudecăți religioase”.

Sergiu Bulgakof, în cartea sa, apărută în engle-

zește, „Biserica creștină și Statul sovietic”, scrie că mulți comunisti, cu roșuri de frunte în partid, intraseră în clerul ortodox și că printre aceștia se găsea chiar și fratele mareșalului Vorosilof, în timp ce până și nepoata lui Iaroslawschi, șeful „celor fără Dumnezeu”, se convertise la creștinism.

Lucrurile nu au rămas numai aici. În războiul actual, regimul sovietic, în căutarea unei baze comune pentru patriotismul combatanților, împărțiti în două tabere: a celor credincioși și a ateilor, a recurs la evocarea unor mari figuri din istoria națională cu adânci rădăcini în tradiția populară, creștină în numele și memoria lor ordine militare, de război. Aceste personalități istorice nu sunt alții decât Sfântul Vladimir, încreștinătorul Rusilor și Tarul Alexandru Newschi, amândoi canonizați de biserica rusă.

Se pare că chiar în rândurile partidului se manifestă, cu o evidentă din ce în ce mai sporită, două tendințe contrarii: una reprezentată de burocratie și stalinisti, proferă religiei, cealaltă aparținând tehnicienilor de care depinde și viața economică și care doresc o libertate religioasă deplină.

Acestora ar trebui — poate — să se atribue acordarea de drepturi civile clericilor în anul 1936 și restabilirea repaosului duminical din Iunie 1940.

Faptele relatate dovedesc încă odată nu numai că aspirațiile religioase nu vor putea fi niciodată înăbușite, ele constituind unul dintre atributurile eterne ale ființei umane, dar și faptul puțin cunoscut, că evoluția fatală a stărilor din Rusia au împus stăpânitorilor de azi ai țării vecine atitudinea mai prietenoasă, adoptată în ultima vreme față de Biserică.

Informațiuni

■ **MISIUNI RELIGIOASE.** În parohia Curtici, după o bună tradiție, care se respectă de câțiva ani, ultimele zile din săptămâna a doua din post, au fost destinate misiunilor religioase. În cadrul acestor misiuni, la care pe lângă vrednicii preoți din loc și-au dat concursul și alți preoți. Vineri în 10 Martie s'a oficiat Liturghia Darurilor înaintea sfintitei, la care s'au cuminecat elevii dela școala de fete. A predicat părintele Miron Bălan. Sâmbătă, la Sf. Liturghie au fost împărțite elevii școlilor primare și a predicat părintele Petru Bogdan din Arad, despre Sf. Cuminecătura. A urmat slujba Sf. Maslu la care au luat parte 162 persoane. După amiază s'au spovedit extrășcolarii și alți credincioși. A predicat Pr. Petru Bogdan despre Spovedanie. Duminică Sf. Liturghie a fost oficiată în sobor de către preoții: Il. Felea, Tr. Magos, T. Mihit, M. Bălan și A. Leucean. A predicat pr. I. Felea despre „Cuvântul lui Dumnezeu”. La parastasul pentru cei 38 eroi din comună au servit pe lângă preoții care au oficiat Sf. Liturghie și Pr. Z. Brădean și I. Lortintiu și a vorbit pr. I. Felea despre parastase și eroi.

După amiază a avut loc la Casa Culturală o frumoasă serbare, religioasă-patriotică, pregătită de elevii școlii primare de sub conducerea devotatei și totdeauna activei directoare d-na Aurora Cioară, și d-l învățător T. Butcă, în cadrul căreia pr. I. Felea a ținut conferința despre: Semnele venirii a doua și pregătirea penitru judecata Domnului, prin credință dreaptă, sf. Taine și faptele îndurării trupului și sufletului.

Biserica arhiprină de credincioși, cele 719 per-

soane cuminecate și publicul mare care au umplut sala Casei Culturale, arată limpede că la Curții misiunile religioase organizate an de an, câte trei zile în postul Paștilor, au dat rezultatul cel mai satisfăcător.

■ ANUNȚ. În scopul convocării unei conviețiri colegiale, îi rog pe aceia cari mai sunt în viață și au absolvit Preparandia ort. rom. din Arad în anul 1894 să binevoiască a-mi arăta de urgență adresele lor (numele și domiciliul).

Chișineu-Criș jud. Arad, 5 Martie 1944.

Cu dragă dragostea colegială
Dimitrie Boariu, dir. școlar pens.

Școala de Duminecă

13. Program pentru Duminecă 26 Martie 1944.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele. (Ceaslov. pg. 20).

2. *Cântare comună*: Invierea Ta Hristoase... (70. Cânt. rel. pg. 28).

3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 9, 17—31) și *Apostolului* (Evrei 6, 13—20) zilei cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Acestea zice Domnul... (70. Cânt. rel. pg. 22).

6. *Cetire din V. T.*: Pedepșa poporului pentru cârtire. (Numerii c. 14).

7. *Povește morale*: Despre prietenie. (Cartea înțel. lui Iisus Sirah c. 6).

8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.

9. *Cântare comună*: Când măriții învățăcei... (70. Cânt. rel. pg. 21).

10. *Rugăciune*: Stăpâne atotputernice și ne cuprins, puterea cea începătoare de lumină și nepătrunsă, Părintele Ființei celei ipostatice și Purcezătorul Duhului Tău celui de o putere, care pentru îndurările milostivirii și pentru negrăita bunătate nu ai trecut cu vederea ființa omenească cea cuprinsă de întunerecul păcatului, ci dumnezeieștile lumini ale sfințelor Tale învățături le-ai strălucit în lume mai întâi prin lege și prin proroci, iar mai apoi pe Fiul Tău cel unul născut ai binevoit să ne răsară nouă trupește și la strălucirea luminii Tale să ne povățuiască: fie urechile Tale luătoare aminte la glasul rugăciunii noastre și ne dăruiește nouă, Doamne, cu inimă deșteaptă și trează să petrecem toată noaptea vieții acesteia, așteptând venirea Fiului Tău și Dumnezeuului nostru, Judecătorul tuturor, nu culcați și dormind, ci priveghiind și deșteptați spre lucrarea poruncilor Tale să ne aflăm, și întru bucuria Lui împreună să strigăm, unde este glasul cel neîncetat al celor ce prăznuesc și nespusa dulceață a celor ce privesc frumsețea feții Tale celei negrăite. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești, și Ție mărire înălțăm: Tatălui celui fără de început, împreună cu unul născut Fiul Tău și cu preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

*

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943). A.

Nr. 1190/1944.

Concurs

Se publică concurs, cu termen de 30 zile, pentru îndeplinirea postului vacant de cassier (șef de serviciu) dela Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.

Reflectanții la acest post trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute în art. 3,57 și 75 din Codul funcționarilor publici.

La cerere se vor anexa și următoarele documente: extras de naștere și de botez, licență de Academia comercială, sau diploma de bacalaureat, cu preferință a unui liceu comercial superior, absolutor teologic, diplomă de capacitate preotească, certificat de serviciu și memoriu privitor la activitatea bisericască de până acum.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial plenar, la 29 Februarie 1944. 2—3

† ANDREI
Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial.

Nr. 1346/1944.

Comunicate

Ierodiaconul Dionisie Marin dela Schitul Rărăn, județul Neamț, a fost caterisit.

Arad, la 6 Martie 1944.

Consiliul Eparhial.

Nr. 1480/1944.

Aducem la cunoștința Cucernicilor Păr. Preoți, pentru conformare, că pentru a li-se acorda *ajutorul de naștere și ajutorul familiar*, pentru copiii nou născuți, vor înainta cereri *separate* către Onoratul Minister al Cultelor, înmbrăte cu timbru de 20 lei.

La cererea pentru acordarea ajutorului de naștere vor anexa *extrasul de naștere* dela oficiul stării civile a nou născutului și o *declarație* semnată de mama copilului că nu ocupă nici o funcțiune retribuită de Stat, județ sau comună, *timbrată cu timbru de 40 lei fiscal și certificată de Primăria comunală*.

La cererea pentru *ajutorul familiar* se anexează *extrasul de naștere* dela oficiul stării civile. În cerere se va arăta *al cătelea copil mator în viață* este copilul pentru care se cere ajutorul familiar.

Dacă soția preotului este funcționară, învățătoare etc. va înainta câte o *declarație certificată* de către autoritatea de care depinde, (Inspecția școlară) că nu a cerut ajutorul de naștere, familiar, dela acea autoritate.

În aceste cazuri nu trebuie să se anexeze și *declarații certificate* de Primărie ci numai *câte o declarație certificată* de autoritatea dela care primește salariul.

Actele se vor înainta prin oficiul protopopesco. P. C. Păr. protopopi sunt rugați a examina actele și a restitui pe cele necomplete pentru a nu facei corespondență zadarnică.

Arad, la 14 Martie 1944.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian
consilier, referent eparhial.